

mels zu sehen und zu verstehen" ⁷²⁾). Het ging meer en meer broeien in den kring der dialectische theologie. Het bleek steeds minder mogelijk de dialectische theologen onder één noemer te brengen. Men late zich daarbij niet in verwarring brengen door het woord „existentieel". Men kan n.l. van het existentieel karakter der geloofskennis spreken in tegenstelling met de theoretische, objectiverende kennis van den „Zuschauer". Deze lijn treffen we ook in de latere ontwikkeling van Barth aan ⁷³⁾, maar dit gaat gepaard met een steeds scherpere afwijzing van de een of ander ontologische Daseinsanalyse of anthropologie of natuurlijke theologie. Zulk een basis is voor Barth alleen denkbaar vanuit een „scheppingstheologie", een natuurlijke theologie, een „Vorverständnis" (Bultmann), waardoor een coördinatensysteem wordt aangelegd als schema voor de Openbaring Gods. Deze verbinding wordt door Barth steeds scherper afgewezen of nu Heidegger deze analyse bepaalt dan wel een andere ontologische analyse naar voren komt. De Openbaring kan niet bepaald worden vanuit de menselijke existentie-structuur, maar de menselijke existentie wordt geplaatst in het licht der Openbaring. In die Openbaring komt God tot den mensch in Zijn souvereiniteit, in gericht en genade en Barth distantieert zich daarmee van alle correlatieve samenhangen tussen God en mensch, die een wederkeerigheid van deze correlatie inhouden. Zoo wordt Barth's verzet tegen Brunner, Gogarten en Bultmann een verzet, dat als „anti-humanistisch" kan worden aangeduid. De menselijke existentie zelf wordt *ondanks* en *in* alle pogingen in de richting van „transcendentie" en „Existenz-erhellung" gezien als staande onder het *gericht*. Het gericht, dat niet uit de existentie valt af te lezen noch van haar uit kan worden benaderd, maar alleen in de Openbaring als Goddelijk gericht dóórkomt.

Het behoeft ons ook niet te verbazen, dat Barth reeds in 1930 aan Gogarten zijn opereeren met het begrip „scheppingsordening" verweet. Hieruit blijkt wel, dat het in heel dezen gang van zaken maar niet gaat om een detail-vraag van het theologisch terrein, maar om vragen met wijde relaties tot heel het leven in deze wereld, en we zullen zien, dat dit alles straks in een groeiend complex van brandende kwesties explodeert.

* * *

Vooraf moge echter nog worden opgemerkt, dat men met het verstaan van het z.g.n. antihumanisme zeer voorzichtig moet zijn.

⁷²⁾ BARTH, *Das erste Gebot als theologisches Axiom*. „Zw. den Zeiten" 1933, ag. 309.

⁷³⁾ Daarom kan men zeggen, dat het verschil tusschen de dogmatiek van 1932 en die van 1927 niet inhoudt, dat BARTH in 1932 niet meer onder den invloed van KIERKEGAARD staat. Vgl. A. A. VAN RULER, *De beteekenis van Kierkegaard voor de theologie*, „Vox Theol." 1940, pag. 79 v. en ANDERSEN, *Der Existenzbegriff und das existentielle Denken in der neueren Philosophie und Theol.*, 1940, vooral pag. 152 vv.